
فرهنگ توصیفی صرف

ویدا شقای

سرشناسه	شقاقی، ویدا، -
عنوان و نام پدیدآور	فرهنگ توصیفی صرف/ ویدا شقاقی.
مشخصات نشر	تهران: نشر علمی، ۱۳۹۴.
مشخصات ظاهری	۲۶۹ ص.
شابک	۹۷۸-۹۶۴-۴۰۴-۲۹۷-۳
حیثیت نویسی	فیبیا
یادداشت	کتابنامه
موضوع	۱: دستور زبان تطبیقی - صرف - واژه نامه‌ها
رده بندی ۲ بره	۲۲۴۱/۷ش و ۱۳۹۴
رده بندی دیوید	۴۱۸
شماره کتابشناسی	۳۹۱۱۷

خیابان انقلاب - مقابل دانشگاه تهران - شماره ۱۲۲۴

تلفن: ۶۶۴۶۰۶۶۷ فکس: ۶۶۴۶۱۱

فرهنگ توصیفی صرف

ویدا شقاقی

چاپ اول: ۱۳۹۴

تیراژ: ۷۰۰ نسخه

لیتوگرافی: کوثر

چاپ: رامین

شابک: ۹۷۸-۹۶۴-۴۰۴-۲۹۷-۳

مرکز پخش: انقلاب - خیابان ۱۲ فروردین - شهدای ژاندارمری - پلاک ۱۰۳

تلفن تماس جهت دریافت کتاب در منزل یا محل کار: ۱۲ و ۵۱۱-۶۶۴۶۰۷۲-۶۶۴۶۳۰۷۲

یادداشت نشر

بومی سازی هر دانشی، زمانی تحقق می یابد که واژگان فنی آن علم به صراحت توصیف شده باشند و از هیئت برخوردار شوند که بتوان به گونه ای یکدست و هماهنگ به کارشان برد. در کنار ده مجموعه ی «کهن نامه های زبان شناسی» و «نگین های زبان شناسی» سه مجموعه برای این بوده است تا با مجموعه ی تازه ای به نام «فرهنگ نامه های زبان شناسی» به این هدف دیرینه، یعنی همانا دستیابی به آرمان تمامی زبان شناسان ایران که چیزی جز «زبان شناسی در خدمت زبان های ایران» نبوده و نیست، تحقق ببخشیم.

فهرست مطالب

- ۷ فهرست نشانه‌ها
- ۸ فهرست علائم اختصاری
- ۹ پیشگفتار
- ۱۹۰ فهرست انگلیسی به فارسی
- ۲۳۰ فهرست فارسی به انگلیسی
- ۲۶۷ منابع

فهرست نشانه‌ها

=	نشانه واژه
-	نشانه پسوند که قبل از وند می‌آید.
-	نشانه پیشوند که به از وند می‌آید.
ø	نشانه تکواژ صفر
" "	نمایش مثال‌ها
‘ ’	نمایش معنی واژه یا جمله
()	نمایش منابع
↔	نشانه درهم آمیختن دو صورت
/	به معنی "یا"
←	به تعریف واژه یا عبارت بعدی مراجعه شود.
⇐	تشکیل می‌شود از- برابر است با

فهرست علائم اختصاری

1sg	1 singular	مفرد
ABS	absolutive	مطلق
ACC	accusative	مفعول
APPL	applicative	کاربردی
CAUS	causative	سببی
ERG	ergative	کنایی
FUT	future	آینده
INSTR	instrument	ابزار
INTR	intransitive	ناگذر
N	noun	اسم
NOM	nominative	فاعلی
NEG	negative	منفی
OBJ	object	مفعول
OBL	oblique	غیر فاعلی
PL	plural	جمع
POSS	possessive	ملکی
PST	past	گذشته
SG	singular	مفرد
SUBJ	subject	فاعل
TR	transitive	گذرا

پیشگفتار

در عصر حاضر علوم شتابی فزاینده در حال تغییر و دگرگونی‌اند و گسترش و تنوع حاصل بر حوزه‌های آن نیز تاثیر داشته و منجر به خلق واژه‌هایی برای مفاهیم نو شده‌است. این واژه‌ها گاه با گسترش یا محدودسازی معنی از حوزه‌ای دیگر به وام گرفته شده‌اند و گاه به وسیله گویشوری ابداع گردیده‌اند. برخی واژه‌های جدید به معنایی کاملاً تخصصی در رشته‌های مختلف به کار برده می‌شوند و توصیف این مفاهیم به کمک واژه‌های تخصصی ضروری می‌نماید.

بخشی از مطالعات زبانی، به صرف - یعنی بررسی ساختار و چگونگی شکل‌گیری واژه‌ها و اجزاء به کار رفته در هر واژه - اختصاص یافته است. در این حوزه نیز به سبب گسترش مطالعات و تنوع آراء و نظریات مطرح، نیاز به توصیف و تبیین واژه‌ها و اصطلاحات کاملاً محسوس است. از این رو به پیشنهاد همکار دانشمندم، آقای دکتر کوروش صفوی و به همت آقای محمدعلی علمی مقرر شد تا فرهنگی توصیفی برای حوزه صرف فراهم شود. فرهنگی که در پیش رو دارید به واژه‌های حوزه صرف پرداخته‌است. این فرهنگ برای دانشجویان زبان‌شناسی فراهم شده تا در آغاز راه با مفاهیم رایج در

صرف آشنا شوند. با توجه به این که پایگاه داده‌هایی برای واژه‌های تخصصی این حوزه در دسترس نبود به ناچار از چند کتاب صرف چاپ سال‌های ۲۰۰۷ تا ۲۰۱۱ میلادی واژه‌های مورد نظر گردآوری شد. تعدادی از این واژه‌ها و اصطلاحات به وسیله نگارندگان فارسی زبان کتاب‌ها و مقالات به فارسی برگردانده شده بودند. بنابراین گاه بیش از یک معادل فارسی برای واژه‌ای خارجی در متن فارسی یافت می‌شد. نگارنده این فرهنگ، معادلی را که به نظر می‌رسید رایج‌تری در میان زبان‌شناسان معاصر دارد انتخاب کرده است. گاه انتخاب معادل با توجه به واژه‌ای هم‌خانواده در زبان انگلیسی و فارسی انجام شده است تا بتوان رابطه نسبی یکدستی میان عناصر منتخب برقرار کرد. و به هر حال نمی‌توان سلیقه شخصی نگارنده را دیده انگاشت.

معادل‌های فارسی داده شده در این فرهنگ از میان معادل‌های به کار رفته در متون زبان‌شناسی به زبان فارسی و فرهنگ‌های زبان‌شناسی و علوم وابسته انتخاب شده‌اند و تعاریف داده شده از کتاب‌های مندرج در فهرست منابع برگزیده شده‌اند. ممکن است توضیحاتی که برای واژه‌ها داده شده غیرضروری یا زائد به نظر برسد اما اینها را با توجه به پرسش‌هایی که در کلاس‌های درس و هنگام مواجهه با این واژه‌ها مطرح شده‌اند نوشته‌ام. برخی معادل‌های فارسی واژه‌ها باعث بروز ابهام و دیرفهمی مطلب می‌شوند. به عنوان مثال واژه‌های synthetic, compound, composite, prephrastic و... در ترکیبی نامیده‌اند. بنابراین سعی شده تا معادلی انتخاب یا پیشنهاد شود که به درک سریع موضوع کمک کند.

برای هر مدخل در صورت نیاز مثالی داده شده است. مثال‌ها از زبان فارسی یا زبان‌های دیگر ارائه شده است. منبع مثال نیز داده شده و نام کتابی که مثال از آن اقتباس شده در فهرست منابع آمده است.

چنانچه دو مدخل تعریف یکسانی داشته باشند فقط در یک مورد تعریف داده شده است و مدخل دیگر با نشانهٔ پیکان (←) مشخص می‌گردد. و همچنین در صورت نیاز به توصیف بیشتر، با علامت پیکان مدخل دیگری نیز مشخص شده است که اطلاعات بیشتری در بارهٔ آن واژه داراست. به طور مثال، الگوی نازایا / سترون ← زایایی به معنی این است که برای تعریف به واژهٔ زایایی مراجعه شود.

برای متمایز یا برجسته ساختن واحدی زبانی در توصیف‌های داده شده از نشانه‌های خاصی استفاده شده است. قلم توپر سیاه برای کلماتی به کار رفته که در مدخل دیگری توصیف شده‌اند. از نشانهٔ نقل قول "..." برای نمایش مثال‌های مطالب گفته شده و متمایز ساختن آنها از باقیماندهٔ متن و از نشانهٔ نقل قول منفرد '...' برای نمایش معنی واژه یا جمله استفاده شده است. برای نمایش تاکید و تقابل یک عنصر، کلمهٔ ساخت یا سازه‌ای، با گذاشتن خطی در زیر واژه مورد نظر، آن را برجسته کردیم. چنانچه واژه یا اصطلاح متداول دیگری برای مدخلی یافت شود با نشانهٔ ویرگول در کنار آن مدخل ذکر می‌شود. توصیف برخی واژه‌ها با در نظر گرفتن بسامد، تکرار و تیرگی قواعد ساخت آنها، مفصل‌تر از برخی دیگر است.

ویداشقایی

مرداد ۱۳۹۴